

GRAD I PSI

MARIO VARGAS LJOSA

Prevela
Gordana Mihajlović

    Laguna

Naslov originala

Mario Vargas Llosa
LA CIUDAD Y LOS PERROS

Copyright © Mario Vargas Llosa, 1962
Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

GRAD I PSI

Romani Marija Vargasa Ljose
Knjiga br. 1

Od istog pisca:

Grad i psi

Zelena kuća

Razgovor u Katedrali

Pantaleon i posetiteljke

Rat za smak sveta

Povest o Majti

Pohvala pomajci

Jarčeva fešta

Avanture nevaljale devojčice

Keltov san

SADRŽAJ

PREDGOVOR	9
PRVI DEO	11
DRUGI DEO	211
EPILOG	401
O autoru	435

PREDGOVOR

Počeo sam da pišem *Grad i pse* u jesen 1958. u Madridu, u jednoj kafani u Ulici Menendesa i Pelaja – zvala se *Hute* i gledala je na park Retiro – a završio sam ga u zimu 1961. u jednoj mansardi u Parizu. Da bih smislio radnju romana, morao sam u detinjstvu da imam nešto od Alberta i od Jaguara, od brđanina Kave i od Roba, da budem pitomac Vojne gimnazije *Leonsio Prado*, da potičem iz Vesele četvrti u Mirafloresu, i živim u Perli, u Kaljau; i da u ranoj mladosti pročitam mnoštvo avanturističkih romana, verujem u Sartrovu tezu o angažovanoj književnosti, gutam Malroove romane i neizmerno se divim američkim piscima izgubljene generacije, svima ali najviše Fokneru. Od tih je sastojaka umešeno testo mog prvog romana, uz još nešto mašte, mladalačkih iluzija i flobberovske discipline.

Rukopis je kružio od jedne do druge izdavačke kuće kao duša u čistilištu dok nije, zahvaljujući mom prijatelju francuskom hispanisti Klodu Kufonu, stigao u Barselonu i dospao u ruke Karlosa Barala, direktora *Seiš Barala*. On mu je dodelio Nagradu Kratke biblioteke, postarao se da roman izmakne frankističkoj cenzuri, radio na njegovom uspehu i postigao da

bude preveden na mnoge jezike. Ova knjiga mi je donela najviše iznenađenja i zahvaljujući njoj sam osetio da se obistinjuje san koji sam snevao još od doba kad sam nosio kratke pantalone: da jednog dana postanem pisac.

MARIO VARGAS LJOSA
Fušl, avgust 1997.

PRVI DEO

KIN: „Glume junake zato što su kukavice, a svece zato što su pokvareni; glume ubice zato što umiru od želje da ubiju bližnjega svoga; glume zato što su ljudi lažljivi od rođenja.“

Žan Pol Sartr

I

Četiri – rekao je Jaguar.

Njihove crte lica delovale su mekše na škiljavom svetlu što ga je staklena kugla rasipala po prostori, kroz ono malo čistih delića stakla: opasnost je prestala za sve sem za Porfirija Kavu. Kocke su prestale da se kotrljaju, pokazivale su tri i jedan, i svojom belinom odudarale od prljavog poda.

– Četiri – ponovi Jaguar. – Ko?

– Ja – promrmlja Kava. – Ja sam rekao četiri.

– Požuri – rekao je Jaguar. – Znaš već, drugi levo.

Kavi postade hladno. Kupatila su bila iza soba, odvojena od njih tankim drvenim vratima, i nisu imala prozora. Prethodnih godina zima je dopirala samo do spavaonica pitomaca, uvlačila se unutra kroz polomljena stakla i pukotine; ali ove godine je postala nasrtljiva i skoro nijedan kutak škole nije bio pošteđen vetra, koji je noću uspevao da prodre čak i u kupatila, da rastera smrad koji se nakupio danju i da rashladi smlačen vazduh. Ali Kava se rodio i odrastao na planini, i bio je svikao na zimu: njemu se koža ježila od straha.

– Je l' gotovo? Mogu li na spavanje? – upita Boa: ogromna telesina i gromka glasina, na vrhu glave štrči ćuba masne kose,

sitno lice sa očima upalim od pospanosti. Usta su mu bila otvorena, a sa isturene donje usne visila je nit duvana. Jaguar se okrenuo i pogledao ga.

– Straža mi počinje u jedan – reče Boa. – Hteo bih malo da odspavam.

– Idite – kazao je Jaguar. – Probudiću vas u pet.

Boa i Kudravi su izašli. Jedan od njih se spotakao prelazeći preko praga i opsovao.

– Čim se vratiš, probudi me – naredi Jaguar. – Nemoj dugo da se zadržavaš. Još malo pa će ponoć.

– Da – rekao je Kava. Njegovo lice, na kome se obično ništa nije moglo pročitati, kao da je bilo umorno. – Idem da se obučem.

Izašli su iz kupatila. Spavaonica je bila u mraku, ali Kavi nije bilo potrebno da vidi kako bi odredio gde se nalazi između dva reda kreveta; poznavao je kao svoj džep tu izduženu i visoku sobu. Sad su u njoj carevali mir i tišina, koje su na trenutke narušavali hrkanje ili šapat. Došao je do svog kreveta, drugog desno, donjeg, metar daleko od ulaza. Dok je pipajući vadio iz ormara pantalone, košulju zemljane boje i cokule, osećao je pokraj lica smrdljivi zadah duvana što je dolazio od Valjana, koji je spavao na gornjem ležaju. Spazio je u mraku dva niza crnčevih velikih i snežnobelih zuba i pomislio je da liče na zube nekog glodara. Nečujno, polako, skinuo je plavu flanelsku pidžamu i obukao se. Preko ramena je prebacio sukneni šinjel. Zatim je, opreznim korakom pošto su cokule škripale, otišao do Jaguarovog kreveta, na drugom kraju spavaonice, pored kupatila.

– Jaguare.

– Da. Drži.

Kava je ispružio ruku, dotakao dva hladna predmeta, jedan je bio hrapav. U ruci je zadržao baterijsku lampu, a turpiju gurnuo u džep šinjela.

– Ko je na straži? – upita Kava.

– Pesnik i ja.

– Ti?

– Zamenjuje me Rob.

– A u drugim vodovima?

– Bojiš li se?

Kava nije odgovorio. Na vrhovima prstiju odšunjavao se do vrata. Pažljivo je otvorio jedno krilo, ali ipak se začula škripa.

– Lopov! – povika neko u mraku. – Ubij ga, stražaru!

Kava nije prepoznao glas. Pogledao je napolje: dvorište je bilo prazno, slabo osvetljeno staklenim električnim kuglama sa piste za postrojavanje, koja je razdvajala prostorije pitomaca od poljane. Obrisi tri betonska bloka gde su spavali kadeti pete godine rasplinuli su se u magli i to im je davalo nestvaran izgled. Izašao je. Leđa pribijenih uza zid paviljona, nekoliko trenutaka je stajao mirno i ne razmišljajući. Više ni na koga nije mogao da računa; Jaguar je takođe van opasnosti. Zavideo je pitomcima koji spavaju, podoficirima, vojnicima utrnulih udova u zgradurini sazidanoj s druge strane stadiona. Shvatio je da će se skameniti od straha ako nešto ne preduzme. Izračunao je rastojanje: treba da prođe kroz dvorište i pistu za postrojavanje; zatim, pod okriljem senki na brisanom prostoru, da zaobiđe trpezariju, kancelarije, oficirske spavaonice i da prođe kroz još jedno dvorište, malo i betonsko, koje se završavalo kod zgrade sa učionicama, gde više ne bi bilo opasnosti: noćna straža nikad ne dolazi dotle. Onda sledi povratak. Rastrojeno je pomislio kako bi bilo lepo da ga napuste volja i mašta i da sprovede plan u delo bez razmišljanja, slepo kao mašina. Svakog božjeg dana radio je isto, rutina je odlučivala umesto njega, nametala mu obaveze koje gotovo uopšte nije ni primećivao; ovo sad je nešto drugo, prisiljen je da izvrši noćasnju akciju, i osećao je da mu je glava neobično bistra.